

Република Србија
ВРХОВНИ КАСАЦИОНИ СУД
Рев2 2654/2022
21.04.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

Врховни касациони суд, у већу састављеном од судија: Добриле Страјина, председника већа, Драгане Миросављевић и Гордане Комненић, чланова већа, у парници тужиоца АА из ..., чији је пуномоћник Иван Иванковић, адвокат из ..., против туженог ЈП „Електропривреда Србије“ Београд, ради накнаде штете, одлучујући о ревизији тужиоца изјављеној против пресуде Апелационог суда у Београду Гж1 3738/21 од 24.09.2021. године, исправљена решењем истог суда Гж1 3738/21 од 11.03.2022. године, у седници одржаној дана 21.04.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ПРЕИНАЧУЈЕ СЕ пресуда Апелационог суда у Београду Гж1 3738/21 од 24.09.2021. године, исправљена решењем истог суда Гж1 3738/21 од 11.03.2022. године, тако што се **ОДБИЈА** као неоснована жалба туженог и потврђује пресуда Првог основног суда у Београду П1 2675/19 од 20.05.2021. године.

ОБАВЕЗУЈЕ СЕ тужени да тужиоцу накнади трошкове ревизијског поступка у износу од 90.792,99 динара у року од осам дана од дана пријема отправка пресуде.

Образложење

Пресудом Првог основног суда у Београду П1 2675/19 од 20.05.2021. године, ставом првим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу на име накнаде штете због мање исплаћене зараде по основу сменског рада за период од јула 2016. године до јуна 2019. године, исплати појединачне новчане износе са законском затезном каматом ближе означене у овом ставу, као и да на досуђене новчане износе уплати за тужиоца доприносе за обавезно пензијско и инвалидско осигурање Републичком фонду за ПИО запослених. Ставом другим изреке, обавезан је тужени да тужиоцу на име трошкова парничног поступка исплати износ од 163.300,00 динара са законском затезном каматом почев од дана извршности пресуде па до коначне исплате.

Пресудом Апелационог суда у Београду Гж1 3738/21 од 24.09.2021. године, која је исправљена решењем истог суда Гж1 3738/21 од 11.03.2022. године, ставом првим изреке, преиначена је првостепена пресуда у ставу првом изреке тако што је одбијен као неоснован тужбени захтев тужиоца којим је тражио да се обавезе тужени да му на име мање исплаћене зараде по основу сменског рада за период од јула 2016. године до јуна 2019. године, исплати појединачне месечне износе са затезном каматом, као и да за тужиоца на досуђене износе уплати надлежном Републичком фонду за

пензијско и инвалидско осигурање доприносе за обавезно пензијско и инвалидско осигурање. Ставом другим изреке, преиначено је решење о трошковима поступка садржано у ставу другом изреке првостепене пресуде тако што је одбијен као неоснован захтев тужиоца за накнаду трошкова парничног поступка у износу од 163.300,00 динара са затезном каматом почев од дана извршности пресуде па до исплате, а обавезан је тужилац да туженом накнади трошкове које је имао у поступку пред првостепеним судом у износу од 8.175,00 динара. Ставом трећим изреке, обавезан је тужилац да туженом накнади трошкове другостепеног поступка у износу од 8.175,00 динара.

Против правноснажне пресуде донете у другом степену тужилац је благовремено, изјавио ревизију због погрешне примене материјалног права.

Испитујући побијану пресуду на основу одредбе члана 403. став 2. тачка 2. у вези члана 408. Закона о парничном поступку – ЗПП („Службени гласник РС“, бр. 72/11...18/20), Врховни касациони суд је оценио да је ревизија тужиоца основана.

У поступку није учињена битна повреда одредаба парничног поступка из члана 374. став 2. тачка 2) ЗПП, на коју ревизијски суд пази по службеној дужности.

Према утврђеном чињеничном стању, тужилац је у радном односу код туженог и у утуженом периоду је радио сваки други дан од 07,00-19,00 часова по 12 сати. Организација рада код туженог је таква да на тим пословима сваког дана ради један запослени увек у периоду од 07,00 до 19,00 часова, док други запослени има слободан дан. За рад обављен у утуженом периоду тужени послодавац тужиоцу није исплатио увећану зараду за 8,9% од основне зараде прописано чланом 38. став 1. тачка 4) Посебног колективног уговора тужене, нити је приликом исплате накнаде зараде за време коришћења годишњег одмора у обрачун узео и део увећане зараде која тужиоцу припада по основу сменског рада. Појединачни месечни износи тражене накнаде исказани су у налазу и мишљењу вештака економско-финансијске струке, на чију рачунску тачност парничне стрнаке нису имале примедбе.

Полазећи од тако утврђеног чињеничног стања, првостепени суд је усвојио тужбени захтев, оценивши да је тужилац у наведеном временском периоду радио у сменама и да зато има право на увећану зараду у складу са чланом 164. Закона о раду, чланом 154 Закона о облигационим односима и чланом 38. став 1. тачка 4. Посебног колективног уговора туженог, у висини утврђеној вештачењем.

Другостепени суд је преиначио првостепену пресуду и одбио тужбени захтев. По налажењу тог суда, начин рада тужиоца нема карактер сменског рада због чега он неосновано потражује од туженог исплату по том основу.

По оцени Врховног касационог суда, основано се ревизијом указује да је побијана другостепена одлука донета уз погрешну примену материјалног права.

Наиме, одредбом члана 108. став 1. тачка 2. и 3. Закона о раду („Сл. гласник РС“, бр. 24/05...32/13), прописано је да запослени има право на увећану зараду у висини утврђеној општим актом и уговором о раду и то: за рад ноћу и рад у сменама,

ако такав рад није вреднован при утврђивању основне зараде - најмање 26% од основице, за прековремени рад – најмање 26% од основице, док је ставом 3. истог члана прописано да општим актом и уговором о раду могу да се утврде и други случајеви у којима запослени има право на увећану зараду.

Одредбом члана 7. став 2. тачка 2. Посебног колективног уговора за Електропривреду Србије који је био на снази у утуженом периоду прописано је да послодавац доноси одлуку о распореду, почетку и завршетку раног времена, полазећи од следећег: на радним местима где процес рада траје непрекидно, рад се организује у сменама, при чему се под сменским радом подразумева рад у две (по 12 сати) или више смена (по 6 или 8 сати) у току радног дана када на истим средствима за рад, раде наизменично најмање два запослена, или две групе запослених, при чему измена смена може бити континуирана или са прекидима током одређеног периода дана или недеља, док је одредбом члана 38. став 1. тачка 4. прописано да се основна зарада запосленог увећава за рад у сменама за 8,9%.

Према директиви Европске уније 2003/88 – ЕС сменски рад је дефинисан као начин организације рада у коме радници мењају једни друге на истом радном месту у складу са одређеним обрасцем, укључујући и образац ротирања, који може бити непрекидан или без прекида (континуиран или дисконтинуиран), изискујући потребу да радник ради у различито време током одређеног периода дању или ноћу, а турнус се у свом језичком значењу изједначава са сменским радом (пертурнум, по реду, редом). С обзиром да се под турнусом подразумева утврђен ред у коме више лица једно за другим обављају неки посао радећи наизменично и смењујући се, између ова два појма нема никакве разлике и представљају синониме. Директива Европске уније није извор права али њена садржина помаже у тумачењу појма сменског рада који наши закони не садрже.

Имајући у виду утврђене чињенице да тужени тужиоцу није извршио увећање зараде према наведеним законским одредбама и одредбама Колективног уговора које су важиле у спорном периоду, да је тужилац у утуженом периоду радио по моделу радног времена 12/36, Врховни касациони суд налази да је првостепени суд правилно усвојио тужбени захтев и обавезао туженог на исплату тражене разлике у заради по основу сменског рада, са припадајућим доприносима.

По оцени Врховног касационог суда, када се запослени на истом послу смењују према унапред утврђеном редоследу, ради се о сменском раду. Наиме, рад у сменама је рад који се непрекидно или са прекидима ради у најмање 2 смене, било дневне или ноћне, односно таква организација рада у коме радници мењају једни друге на истом радном месту у складу са одређеним обрасцем, укључујући образац ротирања, који може бити непрекидан или са прекидима у различито време током одређеног периода дана или ноћи. Како је у конкретном случају код оваквог режима рада постојао континуитет, те имајући у виду и чињеницу да је сменски рад признат у општем акту тужене (Посебни колективни уговор за Електропривреду Србије), што указује између осталог да рад са наведеним моделом радног времена представља сменски рад, то је по оцени Врховног касационог суда правилан закључак првостепеног суда да тужилац, у смислу одредбе члана 108. став 4. Закона о раду и члана 38. став 1. тачка 4. Посебног колективног уговора за Електропривреду Србије, има право на увећану зараду у висини

утврђеној општим актом и уговором о раду, у утуженом периоду, а правилно је првостепени суд обавезао туженог да за тужиоца изврши уплату доприноса за обавезно пензијско и инвалидско осигурање Републичком Фонду за ПИО.

Како је другостепени суд због погрешне примене материјалног права одбио тужбени захтев којим је тужилац тражио да се обавезе тужени да му исплати наведену накнаду, Врховни касациони суд је на основу члана 416. став 1. ЗПП, преиначио другостепену пресуду, тако што је одбио жалбу туженог и потврдио првостепену пресуду.

С обзиром на изнето, на основу члана 416. став 1. ЗПП одлучено је као у ставу првом изреке.

Тужиоцу, према успеху у ревизијском поступку, применом одредби чл. 153, 154. и 163. ЗПП припада право на накнаду трошкова ревизијског поступка, и то за састав ревизије у износу од 18.000,00 динара, за судску таксу на ревизију у износу од 29.120,00 динара и за одлуку о ревизији у износу од 43.672,99 динара, што све укупно износи 90.792,99 динара, применом важеће Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката и Таксене тарифе из Закона о судским таксама.

**Председник већа - судија
Добрила Страјина с.р.**

**За тачност отправка
Управитељ писарнице
Марина Антонић**